

*Expresii ale oralității în tradiția culturală
neoprotestantă din România
Advențiștii de Ziua a Șaptea.*

În ultimii treizeci de ani s-au creat condiții favorabile pentru dezvoltarea unei diversități a denominațiilor creștine în România, unele având rădăcini mai vechi, altele îmbogățind peisajul religios actual, beneficiind de un context deschis acțiunilor de propovăduire realizate de persoane bine pregătite și avizate.

Cultul Advențiștilor de Ziua a Șaptea face parte dintre dominațiunile creștine care au tradiție din secolul al XIX –lea. Deși activ timp de patru generații, acesta nu a constituit o temă prioritară pentru cercetarea etnologică, nu s-a acordat o atenție deosebită componentei tradiționale, felului în care se manifestă în tradiția culturală adventistă forme și structuri ale componentei de factură orală (folclor).

„Termenul *folclor* a început să semnifice întreaga cultură spirituală, cu circulație dominant orală, a unei comunități, în care sunt incluse, alături de literatură, muzică și dans, credințele, obiceiurile, practicile, normele comportamentale, juridice, formele artistice materiale etc. Un produs cultural este folclor atunci când, în procesul creației lui, putem identifica câteva caracteristici determinante: oralitatea, anonimatul, caracterul colectiv, variabilitatea, sincretismul. Toate aceste elemente nu sunt exclusive, nu acționează simultan obligatoriu, ele au mai mult o manifestare cu caracter dominant, într-o circumstanță dată, fiecare categorie, specie, secțiune generică aflându-se, în variantele concrete prin care se exprimă, în situații caracteristice particulare”¹.

Unul dintre motivele care au determinat elaborarea acestei teze de doctorat a fost interesul pentru identificarea mecanismelor culturale prin care se transmite informația caracteristică adventismului în sistem folcloric. S-au folosit tehnici și metode specifice domeniului folcloristicii între care amintim observația directă și cea indirectă (înregistrarea narațiunilor personale cu ajutorul aparatelor, folosirea chestionarelor, a interviurilor, urmărirea și preluarea informațiilor din mass media,

---

¹ Sabina Ispas, *Cultură orală și informație transculturală*, București, Editura Academiei Române, 2003, p. 23.

etc). Pentru adunarea unui corpus de documente în vederea studierii temei, a fost elaborat un chestionar ale căror puncte centrale consemnau: vârsta, statutul social al subiecților intervievați, frecventarea comunității, experiențe de viață. (Pentru studiul comunităților de adventiști de ziua a șaptea români care s-au stabilit în străinătate s-a folosit un chestionar lărgit: folosirea limbii române în familie/ comunitate/ școală, vizite ale oaspeților, legătura cu cei din țară, programe în limba maternă, specificul alimentar, programe mass media și mijloace ale tehnicii moderne, istoricul comunității etc.)

Chestionarul a fost distribuit inițial prin mijlocirea persoanelor reprezentative ale Comunității Adventiste de la Viena, prin email, dar a fost aplicat și personal, la persoane încadrate în mai multe categorii de vârstă.

Completarea informației necesare a fost obținută cu ajutorul culegerilor directe (interviuri) la sediul Institutului de Etnografie și Folclor și în alte spații de întâlnire ale membrilor comunității. În situația aceasta s-a creat un cadru de comunicare familiar care a ușurat transmiterea de informații utile. Metodele sunt complementare și ne oferă acuratețe în consemnarea tradiției culturale, în detectarea informatorilor (celor intervievați), care dețin un repertoriu local și confesional reprezentativ (cântăreți, coriști, povestitori). În ceea ce privește interviurile, s-au făcut înregistrări pe bandă de magnetofon în studioul Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” și pe teren, cu ajutorul reportofonului. În cazul conversațiilor, au fost scrise relatările interlocutorilor. S-au realizat seturi de documente (benzi de magnetofon, DVD - uri, CD- uri, fotografii,..) care au fost înregistrate, transcrise, analizate, sistematizate, pentru a putea fi valorificate în cuprinsul lucrării. Aceste demersuri au dus la constituirea unui corpus de documente pe care le considerăm importante nu numai pentru conținutul temei pe care am avut-o în vedere în lucrarea noastră dar și pentru faptul că ele constituie primele forme de arhivare a informațiilor referitoare la specificitățile culturale ale adventiștilor de ziua a șaptea din România, ca purtători și păstrători ai unei tradiții orale. Acestea vor fi reproduse în anexele tezei. Au fost folosite surse documentare furnizate de bibliografia internațională și românească a domeniilor etnologice precum și cele din volume și studii cu tematică specializată.

Pentru redarea versetelor și citatelor biblice am folosit *Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament*, Cu trimiteri, Traducerea Dumitru Cornilescu, Ediție revizuită ortografic, Societatea Biblică Interconfesională din România și Asociația Biblică Română „Casa Bibliei”, 2015.

Teza intitulată *Expresii ale oralității în tradiția culturală neoprotestantă din România. Adventiștii de Ziua a Șaptea*, cuprinde cinci capitole.

În primul capitol, *Repere istorice ale cultului adventist*, am întreprins o prezentare istorico – geografică a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din România. Am folosit informații despre Biserica Adventistă - universală, întemeiatori, formă de organizare, data fondării și personalitățile în jurul cărora s-a realizat coeziunea acestei confesiuni, pentru a înlesni înțelegerea specificului acesteia în plan universal și particularizat, în România.

Mișcarea Adventă nu a fost o mișcare de „trezire” singulară, izolată, ci a reprezentat apogeul unui lanț de mișcări „religioase” de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea.

Interesul provocat de mesajul privind cea de a doua venire a lui Hristos, care a cuprins lumea religioasă din America cu puțin înainte de mijlocul secolului al XIX-lea, este legată de numele fermierului William Miller. Acesta, studiind Biblia, s-a concentrat asupra profeției din Daniel (8:14), privitoare la perioada de 2300 de zile (ani), la sfârșitul căroră „Sanctuarul” urma să fie curățit. Studiul cărților *Daniel* și *Apocalipsa*, l-a convins pe Miller că Hristos urma să revină pe pământ în jurul anului 1843. Mulți oameni au acceptat ideile lui și au început să se pregătească pentru venirea lui Isus. Ideea lui Miller privind revenirea lui Mesia în jurul anului 1844 nu a fost una singulară. În această perioadă a existat o largă preocupare în lumea creștină, în special în comunitățile evanghelice. În Germania, pastorul Petri (1847) s-a aplecat asupra acestei teme. În Chile, preotul lezuit Manuel Lacunza a scris o carte care a circulat în Spania și pe teritoriile americane spaniole sub formă manuscrisă *Venirea lui Mesia în glorie și mărire*. Ca să nu atragă reacția Inchiziției, a semnat cu pseudonym. După moartea sa, cartea a fost publicată, iar mesajul ei a avut un impact deosebit în Anglia. Un mare bancher a format un cerc de studii al profețiilor biblice în urma cărora s-a convins că Hristos revine în jurul anului 1847. Printre cursanți erau doi tineri Joseph Wolff și Edward Irving. Primul era expert în cunoașterea limbilor străine fiind și vorbitor al unora dintre acestea. A fost mare misionar pentru evrei, musulmani, hinduși. În 1837 a fost invitat să se adreseze Congresului american, unde a afirmat că Isus va reveni în anul 1847. Cel de-al doilea a predicat a doua venire, în Anglia. În Elveția a propovăduit pastorul și teologul elvețian Louis Ganssen, în Australia, pastorul baptist Thomas Playford. Existau divergențe cu privire la data împlinirii profeției, de aceea nu putem spune că a fost o mișcare unitară. Cei din

Europa așteptau ca înainte de venirea lui Mesia, să aibă loc restaurarea statului evreu și expulzarea musulmanilor din Ierusalim. Deoarece în anii 1840 nu exista nici o dovadă în acest sens, interesul s-a mutat spre anii 1860. În SUA, deși nu a existat un interes major pentru a doua venire a lui Hristos, au existat unii cercetători, încă de la începutul secolului al XIX-lea, care s-au orientat către anul 1844. Cel care a aprins spiritul adventist în SUA a fost William Miller; de aici se revendică și Mișcarea Milerită, mișcare ce a traversat Atlanticul și a fost susținută de un val de erudiți biblici contemporani. Mulți oameni au renunțat să mai strângă recoltele, și-au abandonat slujbele, pregătindu-se pentru evenimentul ce urma să aibă loc. A urmat „marea dezamăgire”, Domnul Hristos nu a revenit. Interpretarea s-a dovedit eronată. Ulterior s-a considerat că este vorba de un alt eveniment profetic: Domnul Hristos, în calitate de Mare Preot, a intrat în Sanctuarul ceresc, ca să mijlocească pentru păcătoși, începând Judecata de cercetare, după cuvântul îngerului din Apocalipsă (14).

Ca urmare a celor întâmplate mișcarea a început să se dezintegreze în mai multe grupe, dintre care trei au devenit reprezentative: Adventiștii Evanghelici, Adventiștii Creștini și Adventiștii de Ziua a Șaptea care au fost cei mai numeroși, singurii care vor forma o biserică mondială. Ceilalți au sfârșit prin a se integra în alte mișcări religioase asemănătoare.

Nucleul grupării Adventiștilor de Ziua a Șaptea a fost format din Joseph Bates, James White, Ellen White, Hiram Edson, John Andrews și alții. Aceștia au adoptat Sabatul zilei a șaptea ca zi de odihnă și închinare și și-au ales un nume care să îi identifice prin doctrinele lor fundamentale. Organizarea le-a permis să înceapă misionarismul mai întâi în SUA și Canada, apoi în Australia, Europa, Africa și Insulele Oceanului Pacific.

Lucrarea în Europa a început în anul 1864 și este legată de numele lui Belina Czechovschi. Viața sa poate fi împărțită în trei perioade: europeană (1815-1851); americană (1851-1864); activității misionare în Europa (1864-1876).

În anul 1856, Czechowski aude pentru prima dată mesajul adventist despre revenirea lui Hristos și este impresionat de expunerea lui James White la o conferință². El se convertește și devine adventist. Activează ca legător de cărți la tipografia din Battle Creek, apoi pleacă ca misionar în New York, iar în 1864

---

² Dumitru Popa, *Biografia ale pionierilor Bisericii Adventiste din România*, vol. I, Editura Grafics Print, 1995, p. 26.

părăsește SUA și se întoarce ca misionar în Europa, îndreptându-se spre Italia, Elveția, Ungaria unde formează primele grupe de credincioși și biserici adventiste.

România este a patra țară din Europa, după Italia, Elveția, Ungaria, în care a pătruns solia adventă, venită prin Mihai Belina Czechovschi, din S.U.A., în anul 1870. Piteștiul a fost primul oraș în care s-a vestit acest mesaj creștin. Primul adventist, cel dintâi pastor întărit prin binecuvântare, redactorul primei publicații în limba română, „Adevărul prezent” și coordonator al lucrării Bisericii Adventiste din România, pentru o perioadă de treizeci de ani, a fost inginerul Toma Aslan. El a fost urmat de familia sa și de un mare număr de prieteni.

Credința adventă apare, după 1870, în mai multe regiuni din țară, la intervale scurte de timp, fără legături între ele, în special în mediul urban (Pitești, Dobrogea – unele localități, Cluj, București). Începuturile predicării și pătrunderii adventismului nu au avut la bază planuri speciale prin trimiterea unor misionari care să împlinească acțiuni susținute sistematic, organizat.

Printre misionarii care au prezentat mesajul adventist în România, au fost la început, în exclusivitate străini (M. B. Czechovschi – polonez; L. R. Conradi, G. Perk, F. Adomeit, K. F. Hinter – germani; A.C. Bourdeau, J. F. Hunenergardt – americani de origine franceză și germană; Teofil Babienco – rus; R. Bertola – italian).

M. B. Czechovschi a sosit la Pitești din motive financiare, de afaceri; germanii din Rusia au emigrat în Dobrogea din cauza persecuțiilor religioase; Louis Richard Conradi a venit la Cluj pentru a se documenta despre sabatarienii din Transilvania în vederea scrierii unei istorii a păzitorilor Sabatului; Teofil Babienco și Ferdinand Adomeit s-au refugiat în România în urma persecuțiilor din Rusia.

Acest lucru a justificat caracterul de „străin” care a fost atribuit adventiștilor și celorlalți neoprotestanți, lucru reproșat ulterior de bisericile istorice.

Primii convertiți au fost din rândul minorităților etnice (armeni la Pitești; germani și maghiari în Cluj, germani și ruși în Basarabia). Până în anul 1900 mișcarea religioasă a continuat în rândul acestora. Activitatea misionară adventistă în grupele de minorități etnice nu s-a bucurat de prea mult succes. Odată cu înlocuirea misionarului Gehardt Perk cu K. F. Hinter, în anul 1904, conducătorii europeni au orientat activitatea misionară și spre populația românească.

Primii convertiți la adventism dintre români au fost din rândul intelectualilor: studenți, profesori, ofițeri, muzicieni. Însăși regina Elisabeta care folosea pseudonimul literar, Carmen Silva i-a cunoscut îndeaproape pe adventiști și învățăturile lor prin

intermediul unei doamne de onoare, Gratzowski, care fusese internată o vreme în sanatoriul adventist, din Elveția. În semn de apreciere, regina a scris prefața unei cărți adventiste scrisă de Ellen White tradusă din limba engleză – *Divina Vindecare*. Toate acestea au contribuit la ridicarea prestigiului adventismului și răspândirea acestuia în toate mediile sociale.

Bulversările sociale declanșate în urma răscoalei țărănești din anul 1907 au creat premisele pentru o răspândire a adventismului, fapt ce va fi accelerat de declanșarea primului război mondial.

Fenomenul neoprotestant, esențialmente urban până atunci, începe să se răspândească și la sate, unde va avea loc majoritatea convertirilor din perioada interbelică.

În anul 1901, Comitetul Conferinței Generale, având în vedere dezvoltarea lucrării în Europa, a hotărât înființarea Uniunii Europene a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea. Astfel, între 18-27 iulie 1902, a avut loc la Friedensau, Germania, Adunarea Delegaților Comunităților Adventiste din Europa care a hotărât și organizat Uniunea Europeană a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea, alcătuită din: Conferința Germană de Est, Conferința Germană de Sud, Conferința Germană de Vest, Câmpul Misionar Olandez, Câmpul Misionar Belgian, Câmpul Misionar Rus, Câmpul Misionar Austro-Ungar, Câmpul Misionar al Țărilor Balcanice, din care făcea parte și Câmpul Misionar Român. Președinte al Uniunii Europene a fost ales pastorul L. R. Conradi, iar conducător al Misiunii Statelor Balcanice a fost numit Gerhardt Perk, motiv pentru care vine în România și se stabilește în București.

Au existat preocupări privind studiul geografic al religiilor în rândul geografilor americani și al celor germani. În acest context, în perioada 30 iunie – 1 iulie 1995 a avut loc manifestarea științifică intitulată „Grupări religioase în Lumea Veche și Nouă” organizată de prof. dr. Gisbert Rinschede și conf. dr. Joachim Vossen de la Universitatea din Regensburg, Germania. La această întâlnire au participat geografi din Germania, Austria, Franța și România; una din contribuțiile românești s-a concretizat printr-o comunicare referitoare la Adventiștii de Ziua a Șaptea din România, autor fiind drd. Cristian Tălângă, cercetător științific la Institutul de Geografie al Academiei Române din București.

După cum subliniază autorul, pentru geografia românească analiza confesiunilor religioase constituie o reînnoare a preocupărilor privind această temă de cercetare interzisă vreme de 50 de ani, în timpul dictaturii comuniste. Reluarea acestor studii a

fost înlesnită de existența rezultatelor recensământului populației și așezărilor din România efectuat în 1992 precum și de mutațiile majore intervenite în viața socială și politică a țării după 1989.

Reforma protestantă din secolul al XVI-lea a fost „cheia” care a deschis larg ușa Bisericii creștine pentru toate grupările religioase neoprotestante. Scopul Reformei s-a dorit a fi o înnoire a Bisericii Romano - Catolice și o întoarcere la învățăturile apostolice bazate doar pe Sfânta Scriptură. Aceasta susținea două mari principii, și anume: principiul *Sola Scriptura* și principiul *Sola Fide*. Primul presupunea că Scriptura este singurul izvor al Revelației (în acest fel era exclusă *Sfânta Tradiție*), cel de-al doilea presupunea că mântuirea omului este posibilă numai prin credință, fără fapte.

Astfel, între anii 1519-1521 a pătruns în Transilvania învățătura lui Martin Luther, mai ales prin negustorii sași care frecventau târgul de la Leipzig. Poziția reformatorilor de a recunoaște Cuvântul revelat în Scriptură ca fiind singura autoritate în biserică a înlesnit apariția Mișcării Sabatarienilor din Transilvania (1588-1868). Sabatarienii au constituit o punte de legătură între Reformațiune și Mișcarea Adventă.

Începuturile Mișcării adventiste din România datează din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, după ce în anul 1860 se constituise în America, Comunitatea Adventiștilor de Ziua a Șaptea (Seventh Day Adventists), iar trei ani mai târziu se organizase Conferința Generală a comunității adventiste din America.

Tot în această perioadă, se adoptă prima Constituție a României (1866) care prevede, printre altele și libertatea de conștiință, precum și încheierea Tratatului de pace de la Berlin (1878) în urma războiului ruso-româno-turc care prevedea la articolul 44 că: „libertatea de practicare a tuturor cultelor religioase să fie asigurată tuturor cetățenilor statului Român, precum și străinilor; nici un obstacol nu va fi pus în calea organizării diferitelor comunități și în calea legăturilor cu șefii lor spirituali [...]”. Totodată, prin acest tratat se recunoștea România ca stat independent³. Pe acest fond au pătruns ideile adventiste pe teritoriul țării noastre.

În al doilea capitol, *Norme comportamentale care reglează viața grupurilor adventiste și expresia lor verbală*, sunt arătate punctele de doctrină ale bisericii, organizarea în biserică, desfășurarea serviciului de închinare existent în biserică,

---

³ Cristian Talângă, *Considerații geografice privind Adventiștii de Ziua a Șaptea din România*, în „Aduți aminte”, Publicație îngrijită de Mircea Diaconescu și Cornelius Greising, Aachen, Editura Cornelia și Mircea Diaconescu, iulie 1996, p.142.

elementele care fac parte din serviciul divin: rugăciunea, cântarea, predica, botezul, binecuvântarea sau dedicarea copiilor mici, cununia religioasă, înmormântarea, departamentele și centrele de sănătate existente, sistemele educaționale, slujirea în biserică reflectată în proiectele sociale. Pentru această prezentare au fost folosite lucrări recente de sinteză aducând un plus de precizie informației obținute prealabil.

Organizarea propriu-zisă a fost treptată între anii 1845-1863, la data de 21 mai 1863 când a fost organizată oficial; biserica avea atunci aproximativ 125 de locașuri de închinare și 3500 de membrii. Treptat, caracterul misionar s-a accentuat, astfel încât numărul credincioșilor a crescut semnificativ în primele decenii. La sfârșitul secolului al XIX-lea puteau fi numărați 75.000 de membrii. La ora actuală Biserica Adventistă este prezentă în 206 dintre cele 232 de țări recunoscute de către Națiunile Unite, publicând, prin cele peste 60 de edituri, materiale în 900 de limbi și dialecte. Credincioșii săi se adună săptămânal în peste 68.000 de locașuri de închinare disponibile la nivel mondial.

Pentru a face accesibilă înțelegerea rolului important pe care îl are folosirea cuvântului rostit în conturarea specificului mesajului adventist – textele sacre, dar mai ales explicarea acestora, ideile transmise prin predici și exegeze orale, textele cântărilor, cu deosebire cele care nu aparțin Cărții Psalmilor sau poeziei anume create de membrii comunităților, pentru cântare – considerăm necesară prezentarea succintă a specificităților doctrinare, de comportament și atitudinale.

Mesajul bisericii este cel al întreprinderii solii îngerești din Apocalips (14):

1. „Teme-ți-vă de Dumnezeu și dați-I slavă că a venit ceasul judecății Lui și închinați-vă celui care a făcut cerul și pământul, marea și izvoarele apelor”.
2. „A căzut, a căzut Babilonul, cetatea cea mare, care a adăpat toate neamurile din vinul mâniei curviei ei”.
3. „Dacă se închină cineva fiarei și icoanei ei, primește semnul ei pe frunte și pe mână, va bea din vinul mâniei lui Dumnezeu [...] va fi chinuit în foc și pucioasă înaintea sfinților îngeri și înaintea Mielului”.

În prezent Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea din România se află printre cele optsprezece biserici și organizații recunoscute de stat, membrii săi având libertatea religioasă de a-și trăi credința sub protecția legilor civile. Relația cu alte culte reprezintă o preocupare permanentă, având ca scop încurajarea unei mai bune cunoașteri și înțelegeri a diferențelor și a asemănărilor în vederea evitării neînțelegerilor și a promovării colaborărilor în anumite domenii de interes comun

cum ar fi: educația, domeniul social sau cel medical. Există un department care se numește „Relații oficiale în toate bisericile”. Fiind interesată de relații oficiale cu alte culte, a dezvoltat o filozofie a relației, încearcă să-și conserve identitatea, să aibe întâlniri deschise. Nu se amestecă în alianțe, cu toate acestea are legătură cu aproape toate confesiunile din România și din lume. Relația Bisericii Adventiste cu celelalte biserici neoprotestante este mai apropiată pentru că se confruntă cu aceleași probleme, fiind o minoritate, probleme care țin de acceptarea sau recunoașterea în lumea civilizată. Nu exclude relația cu bisericile tradiționale cu care există dialog. Ecumenismul este respins din start, nu este promovat.

Numele Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea subliniază două doctrine fundamentale:

1. Credința în revenirea eminentă a lui Isus.
2. Sărbătorirea sâmbetei ca zi de odihnă conform celor 10 porunci.

Este o religie a cărții, care apelează la inteligență, logică, credință, mai puțin la misticism. Solia revenirii Domnului Hristos, singura solie care dă speranță și care îți oferă certitudine.

Adventist vine de la latinescul *adventus* care înseamnă „venire”, ca și în crezul creștin ortodox „care va să vie să judece vii și morții” (adventist = așteptător al lui Isus). Ziua a Șaptea accentuează Sabatul ca zi de închinare, ceea ce îi conferă o identitate aparte, pe care o găsim în nume.

Simbolul grafic este Biblia deschisă, ca bază a doctrinelor Vechiului Testament și a Noului Testament; în mijlocul simbolului grafic se află crucea, simbolul care vorbește despre sacrificiul mântuitorului Isus; cele trei linii simbolizează pământul arătând ceva din propovăduirea bisericii din Apocalips 14, cei trei îngeri care înconjoară pământul cu o evanghelie veșnică.

Organizarea în Biserică este de tip reprezentativ, recunoscând autoritatea credincioșilor și acționând de la nivelul inferior către cel superior. La nivel global, sunt 13 regiuni administrative coordonate de Conferința Generală care este, după Dumnezeu, forul superior și care reprezintă Biserica mondială (Biserici locale, Conferințe, Uniuni, Diviziuni, Conferința Generală.). În România credincioșii se închină în 1150 de biserici reunite în șase organizații teritoriale numite conferințe. Acestea, la rândul lor, formează unitățile constitutive a Uniunilor de Conferințe a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea.

Serviciu divin de închinare este ocazia în care credincioșii se adună într-un spațiu special cu scopul de a se închina lui Dumnezeu pentru lucrarea sa creatoare și răscumpărătoare. Închinarea adusă de credincioși în mod individual este importantă și în mod deosebit promovată și recomandată de biserica adventistă. Totuși, adunările publice au constituit, de-a lungul timpului, forța motrice care a condus la dezvoltare spirituală, emoțională, socială. Serviciul divin este un act de închinare prin rugăciune, cântare, dăruire, citirea Sfintei Scripturi și predicare, dar poate conține și alte elemente specifice, în funcție de ocazie.

Botezul a fost practicat de Ioan Botezătorul și apoi adoptat în creștinism. Cuvântul vine din grecescul *baptizein* care înseamnă „scufundare”, verbul ebraic folosit este *tabal* și înseamnă „a afunda”. Formula folosită: „Stimate frate/soră, pe baza mărturisirii tale de credință în Domnul Isus ca Domn și Mântuitor personal, te botez în Numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh Amin”. Scufundarea celui botezat reprezintă moartea și îngroparea Mântuitorului, iar ridicarea acestuia din apă reprezintă învierea Domnului Hristos. Botezul reprezintă un nou început. Botezul în Biserica Adventistă urmează modelul biblic al botezului lui Iisus Hristos, prin scufundare, la vârstă adultă.

Biserica acordă importanță deosebită celor mici. Educația lor se face în primul rând acasă, în familie, apoi la biserică. În primele luni de viață există obiceiul (care nu este o regulă) ca părinții împreună cu copilul nou născut să beneficieze de o ceremonie specială numită „binecuvântarea copiilor” / „consacrarea lor lui Dumnezeu” / „consacrarea primului născut” după model veterotestamentar. Cuvântul lui Dumnezeu este adresat acestora, se rostesc rugăciuni de consacrare și dedicare a lor.

Căsătoria în Biserica Adventistă reprezintă o unire aprobată de Dumnezeu între un bărbat credincios și o femeie credincioasă, pentru împlinirea dragostei reciproce, pentru sprijin moral, pentru fericirea împărtășită, pentru procreare și creșterea copiilor care, la rândul lor, să devină creștini. Potrivit planului lui Dumnezeu, această unire durează până la încetarea ei prin moartea unuia din parteneri.

Căsătoria și familia sunt valori identitare în comunitatea religioasă adventistă din spațiul românesc. În acest capitol am evidențiat cum apare căsătoria în mentalitatea tradițională creștină, inclusiv adventistă, concepută ca o etapă indispensabilă a existenței, ca o experiență umană fundamentală și socialmente

necesară în viața omului, peste care nu se poate trece, care nu poate fi ocolită. Celibatul nu este considerat decât o abatere de la legile comunității, fiind contestat și repudiat fără reținere⁴.

Biserica nu încurajează căsătoria dintre două persoane care nu împărtășesc aceeași credință religioasă, însă recunoaște instituția căsătoriei chiar și între doi parteneri de religii diferite atunci când a fost oficiată în fața stării civile. Ca să se officieze un serviciu religios în biserică trebuie ca cei doi să fie membri botezați ai bisericii adventiste de ziua a șaptea. Înainte de a ajunge la momentul cununii religioase, cei doi trec prin mai multe etape atât în ceea ce privește dezvoltarea și maturizarea relației lor de prietenie și dragoste, cât și în ceea ce privește implicarea bisericii. Ei trebuie să ia legătura cu familia din care provin, trebuie să existe un acord, să aibă binecuvântarea părinților. Există trei pași pe care un cuplu trebuie să-i urmeze: contactul cu familia, relația cu biserica, consilierea premaritală.

În Biserica Adventistă nu există un model standard pentru cununia religioasă. Acesta este adaptat specificului bisericii locale și preferințelor mirilor. În general distingem trei momente principale:

1. Partea poetică, muzicală când corul, grupuri muzicale intonează imnuri speciale momentului, pentru orice serviciu divin de căsătorie reprezintă un moment de suflet al familiei celor doi.
2. Prezentarea Cuvântului (discursul pastorului) axat pe tema căsătoriei.
3. Legământul căsătoriei, când cei doi spun *da* în fața lui Dumnezeu, care este urmat de rugăciune, de binecuvântarea rostită de pastorul care oficiază.

Pentru creștinii adventiști *moartea* nu este sfârșitul. Biblia vorbește despre înviere, iar învierea lui Iisus Hristos este garanția că putem fi înviați din morți. Această viață oferă ocazia unică de a primi harul oferit de Dumnezeu pentru ca omul să fie salvat veșnic. Având în vedere faptul că soarta omului este ireversibilă după moarte și nu mai poate fi schimbată, este nevoie să fi pregătit în orice clipă pentru momentul în care intervine moartea. Se întrerupe o existență și o istorie, se trece într-o altă stare, „starea morților”, a somnului „fără de vise” în așteptarea învierii.

În general vorbind, în biserica adventistă există o uniformitate doctrinară destul de mare, între subiecte cum sunt moartea și învierea nu sunt diferențe de la o zonă la alta. În moarte omul nu există, nici sufletul lui nu există, nici partea materială,

---

⁴ Ion Șeulean, *Poezia populară de nuntă*, Editura Minerva, București, 1985, p. 212.

aceasta se integrează ca parte materială în restul masei materiale terestre.

Deasemenea, în serviciile adventiste nu există o componentă rituală prea mare.

Serviciul divin de înmormântare nu are nici un efect asupra persoanei decedate, el urmărește să mângâie familia îndoliată și să îndrepte atenția celor prezenți spre vremelnicia vieții, spre nevoia de împăcare cu Dumnezeu și spre trăirea vieții având în față și perspectiva veșniciei.

O primă parte a serviciului divin are loc acasă la familia persoanei decedate. În funcție de spațiu, de vreme și de preferințele familiei, serviciul divin poate avea loc fie în casă, fie în curte; alteori se organizează direct la capela cimitirului sau chiar lângă mormânt. Din programul serviciului divin fac parte: cântarea, necrologul, predica și rugăciunea.

Am selectat aceste trei momente esențiale din ciclul vieții de familie legate de naștere și copilărie, căsătorie și deces pentru că aceasta constituie unul din capitolele principale din cercetarea folcloristică a culturii populare. Perspectiva oferită de Confesiunea Adventiștilor de Ziua a Șaptea poate oferi material de studiu pe care să fie aplicate conceptele și mijloacele de analiză ale folcloristicii. Particularitățile cultului nu au creat condiții pentru dezvoltarea unui sistem reprezentativ pentru categoria obiceiurilor calendaristice de peste an.

În al treilea capitol, *Comentarii asupra mișcării corale din România*, este evidențiat rolul cântării în comunitate. La baza imnografiei stă Cartea de imnuri a Bisericii Adventiste. Se prezintă informații despre cântarea corală și activitatea corurilor care au funcționat în perioada 1907-2007.

Cântecul neoprotestant a fost adus, în fază primară, din Germania, mai apoi, din America. Asemenea marilor mișcări de „redeșteptare”, mișcarea adventă a fost animată de imnul milerit⁵, apoi de creațiile unor reformatori baptiști, prezbiterieni, metodiști. La aceste cântece de peste ocean s-a adăugat o mulțime de creații de origine germană, engleză, franceză. Pionierii mișcării advente, îndeosebi Ștefan Demetrescu, alături de P.P. Paulini și Nicolae Jelescu au tradus în limba română textele imnurilor din limbile germană și engleză. Atât cântarea corală, cât și cea instrumentală au contribuit la dezvoltarea adventismului în țara noastră, anul 1907 reprezentând

---

⁵ Milerii constituiau o grupare neomogenă din punct de vedere doctrinar, membrii grupării provenind din diferite confesiuni religioase care aveau în comun cercetarea Bibliei. Îi unea credința în apropiata venire a lui Hristos. Imnul milerit reproduce simțămintele și atmosfera acelei așteptări – cf. Dumitru Popa, *op. cit.*, p. 407.

debutul acesteia. La solicitarea misionarului J. F. Hinter, sosit în România în 1904, Nicolae Jelescu, un tânăr muzician în vârstă de 33 de ani, cu o largă cultură generală ⁶, a organizat, cu ocazia Nașterii Domnului, primul cor adventist ce aparținea comunității de pe strada Berzei. Programul serbării, repertoriul corului, componența lui, eventuale fotografii lipsesc, dar, știind că a fost o serbare de Crăciun, se poate presupune că în program se aflau piese corale care au apărut în prima ediție a cărții de cântări *Imnuri Creștine* (1926), cum ar fi cele germane - *O, Betleeme și Isuse scump, Tu te-ai născut* -, ambele melodii cântate pe versuri originale scrise în limba română de Nicolae Jelescu.

Repertoriul coral adventist român este un repertoriu străin. Cântecele autohtone au fost interzise de către misionarii adventismului în România. Cântarea psaltică și colinda au fost considerate patogene la început (1907), fiind elemente străine, alogene, în cult.

În ciuda oprimării din timpul regimului comunist, mișcarea corală a fost activă în intervalul de până la 1989, folosindu-se, pentru a se exprima, ocaziile oferite de nunți, înmormântări, din interiorul bisericii, dar și alte circumstanțe de prezentare publică, demonstrând existența unei vieți corale consistente și de bună calitate. Între 1960-1963 s-au desființat multe comunități prin arondare, dar mișcarea corală a continuat, ca și cursurile pentru formarea de dirijori, au fost angajați tehnicieni muzicali, s-au înființat și instruit noi coruri și orchestre, s-au organizat concursuri corale, au avut loc schimburi de programe muzicale între comunități.

La baza activității corale stă repertoriul imnologic (cartea de cântări a comunității). Fondatorii adventismului românesc vedeau în comunitatea credincioșilor o comunitate corală: Sopran – Alto – Tenor – Bas. Până în anul 1990 acest proces de transformare în cor a întregii comunități pe baza repertoriului imnologic a funcționat impecabil, dar după anul 1990 a început să decadă. Acest declin al Mișcării corale adventiste din România poate fi oprit și inversat numai dacă conducătorii Bisericii acordă calitate de „lucrător al Evangheliei” nu numai pastorilor, ci și dirijorilor de cor și orchestră. Crearea unui departament muzical, înființarea mai multor coruri reprezentative conduse de profesioniști, întemeierea unei forme de învățământ

---

⁶ Mircea Valeriu Diaconescu, Benjamin Roșca – Năstăsescu, *Introducere la mișcarea corală adventistă din România. 1907 – 2007*, Cernica, „Graphé”, 2007, p. 19.

muzical propriu pentru formarea specialiștilor necesari, ar putea fi unele măsuri instituționale puse în aplicare în viitor.

Perioada anilor 1960-1975 a reprezentat o perioadă de vârf a mișcării corale adventiste din România, asemănătoare celei cuprinsă între anii 1932 – 1940. Deosebirea consta în faptul că oamenii implicați în această lucrare aveau acum pregătire specială, un mare număr de coriști frecventând școli de muzică, obicei devenit tradițional în familiile adventiste.

Horst Gehann, format ca organist și dirijor la Sibiu, a introdus un repertoriu preponderent german în dorința de a conferi cântării corale un caracter sacru mai pronunțat. Această tendință va fi moștenită de comunitatea Popa Tatu din București unde, începând cu anul 1954, el își va desfășura activitatea.

Corurile din comunitățile Grant și Popa Tatu din București s-au transformat în adevărate școli de interpretare a cântărilor, remarcate și prin calitatea repertoriului. Nivelul lor depășește amatorismul, se acordă atenție alcătuirii unui repertoriu adecvat pentru activități concertistice, dar și preocupării speciale pentru educarea vocii. Din aceste două coruri se nasc două formații de elită ale mișcării corale naționale: Corul *Pro Musica*, cu rădăcini în comunitatea din Popa Tatu, și *Corul Medicilor*, care pornește din comunitatea Grant ⁷.

Ansamblul „Pro Muzica” a susținut concerte de înalt nivel spiritual, în cadrul cărora a fost prezentată și muzică tradițională românească, coruri bisericești de Dumitru Kiriac, Gavriil Muzicescu, Gheorghe Dima, Augustin Bena, Sabin Drăgoi, Nicolae Lungu, precum și lucrări în primă audiție a unor compozitori adventiști: Horst Gehann⁸, Valeriu Burciu, Cezar Geantă.

„Corul Medicilor” din București, dirijat de doctorul Mircea Valeriu Diaconescu, a fost primul cor adventist care a debutat direct pe scena Ateneului Român (16 martie 1970) și care a obținut premii la mari concursuri din România și la competiții internaționale. A fost primul cor, la noi, care a prezentat concerte cu lucrări corale, aproape exclusiv în primă audiție, din Renașterea franceză și renașterea

---

⁷ Mircea Valeriu Diaconescu, Beniamin Roșca-Năstăsescu, *op. cit.*, p.48.

⁸ Muzica sa este exclusiv religioasă. A compus atât muzică vocală (coruri, lieduri), cât și muzică instrumentală, catalogată în 65 de opusuri. În afară de motete, lieduri, coruri mixte și coruri pentru copii, a compus și muzică în forme mari cum ar fi: *Concertul pentru violoncel și orchestră*, *Concertul pentru orgă și orchestră*, *Cantata Apocalipsa*, *Triptic simfonic pentru orchestră mare* – cf. Cezar Geantă, *Estetica muzicii sacre*, București, Casa de Editură Viață și Sănătate, 2009, p.144.

engleză și care a lansat în România genul coral negro - spiritual ⁹. Programele de concert respectau următoarea structură: lucrări românești, madrigale (de regulă engleze și franceze) și spiritualuri.

Pentru că Sindicatul Sanitar avea deja o formație orchestrală condusă de doctorul Emil Nichifor, s-a început o colaborare și au cântat împreună pastorală *Acis și Galathea* de Haendel. Astfel, pe data de 16 martie 1970 a avut loc debutul Corului Medicilor împreună cu Orchestra Medicilor, în Sala Ateneului Român¹⁰. În repertoriul lor figura: Zaharia Popescu (*Pământ al țării mele*), Vasile Timiș (*Barbu Lăutarul*), Doru Popovici (*Imn Bizantin*), Radu Zamfirescu (*Colindă*), Laurențiu Profeta (*În cinstea Marii Sărbători, Grădina*), Paul Constantinescu (*Frunză verde-a mărcine*) dar și folclor negru.

Amintim și corurile Cantus Firmus (dirijor Gabriel Pavel), Mesagerii Speranței (dirijor Magdalena Cosma), Flori și Stele (dirijor Otilia Manea și Carmen Stoica), Sola Scriptura (dirijor Gabriel Vasilescu).

Foarte important este, în general, pentru neoprotestanți respectarea textului biblic pe care îl citesc în casa de rugăciune. Această lectură se face în comun, dar și individual. Se cultivă, în felul acesta, memoria scriptică pe baza textului religios care este un atu cultural, pentru că scris - cititul stau la baza transmiterii unei verigi esențiale ale identitarului, limba maternă, pe care neoprotestanții o cultivă în acest fel și îi păstrează regulile, îi conservă canoanele literare prin intermediul textului scris. Interpretarea versetelor biblice se face oral și în felul acesta se crează legătura, prin intermediul textului religios, între scriptic și oral.

---

⁹„Oricum, sigur este că lansarea stilului negro-spiritual coral în România nouă ne aparține, tinerilor adventiști travestiți în muncitori sanitari” – cf. Mircea Diaconescu, în *Adu-ți aminte* (XVII), Publicație îngrijită de Mircea Diaconescu și Corneliu Greising, Editura Cornelia și Mircea Diaconescu, Aachen, iunie 2004. În lansarea acestui gen, un rol determinant l-au avut muzicienii Liviu Barbu (acompaniament pian și realizarea aranjamentelor corale), Iulian Reit (percuție), Ștefan Thomas (contrabas).

¹⁰ „Piesa vocal-simfonică de Haendel (*Pastorală Acis și Galathea*) depășește limitele amatorismului, fapt demonstrat de recentul concert susținut în Sala Ateneului Român. Meritorie, de asemenea, organizarea unei corale care să colaboreze permanent cu orchestra, îngăduind abordarea lucrărilor mai complexe. Condusă de dr. Mircea Diaconescu, această formație promite să devină, de la prima ei apariție, un nou argument pentru reușitele de perspectivă ale medicilor muzicieni” – cf. Grigore Constantinescu în, „Contemporanul”, 20 martie 1970.

Exegeza textului biblic care se face oral atrage după sine o variabilitate la nivelul textului literar care dă naștere unei adevărate variante, fără a fi afectat în vreun fel textul de referință din cartea sacră.

Nu comentăm aici modul în care se interpretează, pentru că ne interesează mai ales continuitatea prin limbă; în plus, faptul că se cântă în cor este o altă modalitate de transmitere a limbii materne prin textele poetice. Textul, chiar dacă nu este un text compus de un anonim – anonimatul fiind o caracteristică de bază a folclorului – ,deși întâlnim și acest aspect, intră în memoria colectivă a comunității respective, în cazul de față comunitatea adventistă. Ca și în folclor, textul cântat se învață mai ușor decât textul rostit, de către oricine: copil, adult sau de vârstnic care poate să-l transmită mai departe.

Chiar dacă textele imnologiei adventiste nu sunt cunoscute inițial, prin ele se creează o „imagine” a poeziei, o relaționare a cuvintelor care înseamnă taină, mister, care te apropie de divinitate, o rafinare spirituală, cu alte cuvinte, are loc, în felul acesta, o modelare, o educație spirituală prin intermediul textului scris, rostit și cântat.

Textul religios cântat contribuie la definirea identității culturale. Cântatul în cor este practicat și de afroamericani neoprotestanți prin negrospiritual, rădăcinile fiind comune. Muzica este o „artă supremă”, prin care se poate realiza legătura cu transcendentul, apropierea de misterul revelat prin Isus Hristos. Muzica produce această înălțare sufletească mai mult decât textul scris sau interpretarea acestuia prin predica pastorului. Foarte multe persoane se convertesc datorită sugestiei create, înainte de a cunoaște doctrina. Mesajul evanghelic este mult mai puternic și mai atractiv pentru sufletele în derivă, atunci când este dublat de muzică. Marii misionari cunoșteau acest lucru și în campaniile de evanghelizare, muzica era nedespărțită de predicare. Cântarea duhovnicească este expresia cea mai profundă în care muzica, poezia și teologia ajung la o deplină concordanță. O cântare duhovnicească reunește acele valori care corespund cel mai bine momentului închinării, ea trebuie să prezinte o tematică teologică scripturistică în așa fel încât muzica de calitate, muzica sacră și versificația măiestrită să expună foarte clar esența mesajului biblic.

Prin cântec fac o trecere spre trăirea care creează senzația de eliberare.

Imnul (cântarea de laudă, cântarea de mărturisire, de închinare, de mulțumire, de adorare) are rolul de a sensibiliza și a purifica gândirea, prin stimularea capacităților afective. Memoria afectivă este mult mai eficientă în cadrul religiei decât memoria rațională, bazată doar pe argumente.

În al patrulea capitol, *Psaltirea Bisericii Reformate din Transilvania și Psaltirea în versuri a lui Dosoftei, Mitropolitul Moldovei*, sunt comentate momente semnificative din procesul introducerii limbii române ca limbă de cult în Transilvania, urmărind canalele german și maghiar de la pătrunderea Reformei în sec. al XVI-lea. Cu sprijinul principilor Transilvaniei, după înființarea Bisericii Calvine de limbă română, unii prelați ortodocși români ardeleni, încep să utilizeze, timp de aproape două secole, *Psalmii genevezi*, în versiune românească; text românesc pe melodii franceze.

În secolul al XVII – lea, de această dată pe filieră poloneză, Renașterea și Reforma se manifestă în Moldova, sub apariția textului poetic, literar, al Psaltirii în versuri a lui Dosoftei, Mitropolitul Moldovei. Unii psalmi ai lui Dosoftei au pătruns în folclor sub formă de cântece de stea.

În cel de - al cincilea capitol, *Aspecte ale Adventismului de sorginte românească în Diaspora - Repere Istorice* sunt exemplificate câteva mijloace prin care comunitățile adventiste române din Viena, Roma și New York, folosind narațiuni orale (povestiri de viață), păstrează în comunicare cotidiană limba română.

Comunitățile neoprotestante sunt prezente și activează în Europa, dar și în America. În perioada comunistă și în ultimii douăzeci de ani, românii care aparțin confesiunilor neoprotestante au emigrat și au constituit comunități românești în Diaspora. Dată fiind diferența în ceea ce privește ritualurile populare, practicile tradiționale care în comunitatea română sunt elemente principale pentru păstrarea coeziunii de grup, aceste segmente culturale nefiind prezente în viața comunităților neoprotestante, ni s-a părut interesant să urmărim și să identificăm acele elemente culturale care îi determină pe practicanții cultelor neoprotestante, în străinătate, să se considere membri ai unor comunități românești constituite în Diaspora. S-au desfășurat câteva anchete de teren, precedate de prospecție, în urma cărora s-au selectat subiecții care urmau să fie intervievați, ca deținători ai unor cunoștințe, informații referitoare la experiențele trăite în comunitatea din care fac parte. Grupul vizat de cercetarea noastră trăiește în zonă urbană, membrii acestuia sunt oameni cu domiciliul stabil, deci putem vorbi despre o memorie locală ca amprentă identitară.

În urma interviurilor au rezultat povești de viață, amintiri. Narațiunile înregistrate sunt întâmplări din viața povestitorilor, la care aceștia au participat direct sau indirect.

În ceea ce privește comunitatea din New York, sursa de informații o reprezintă mass media din spațiul cultural românesc și înregistrarea fenomenelor de conservare și transmitere a faptelor de cultură prin memorare și redare (orală sau scrisă), ca metodă de conservare și valorificare în comunitate.

Un segment special este consacrat activității domnului Mircea Valeriu Diaconescu, pe care îl putem considera un bun ambasador al identității românești, datorită activității culturale desfășurate în Aachen (Germania), timp de patruzeci de ani. Mircea Diaconescu este fondator de coruri care au în repertoriu cântece din folclorul și din creația clasică românească, interpretate în limba română.

Colegium Byzantinum este un cor german care interpretează muzică bizantină românească. El a luat ființă în Aachen în anul 1978 ca rod al competenței și al entuziasmului doctorului Mircea Diaconescu, medic de profesie, pasionat cercetător al muzicii bizantine, care a studiat muzicologia, compoziția și dirijatul coral al Conservatorului din București. Domeniul care conferă unicitate corului este repertoriul. Acesta constă preponderent din cântări psaltice reprezentând mai multe secole de muzică bizantină pe teritoriul României, colinde, cântece de stea, balade, madrigale, lucrări de inspirație folclorică, acestea din urmă având însă întotdeauna o componentă religioasă.

Corul are în componența sa cântăreți germani, români, spanioli, sârbi, suedezi, francezi ce aparțin mai multor grupări confesionale. Cu timpul componența corului devine majoritar germană.

La 1 februarie 1988 se înființează Societatea pentru Păstrarea și Promovarea Culturii Române – Aachen, reprezentată prin fondatorii Mircea Duțescu (prim președinte) și Mircea Diaconescu (președinte secund), Marius Suci (casier), Otto Ehlinger (secretar). Scopul Societății este de a păstra și promova limba, cultura și spiritualitatea română ca parte integrantă a patrimoniului cultural european.

Folosirea limbii române în comunicările culturale în țările de emigrare este foarte interesantă pentru familiarizarea celorlalți cu specificul românesc. Limba este factorul de referință al unui popor pentru determinarea identității etnice.

Cunoașterea și conservarea identității culturale românești a grupurilor din afara granițelor țării se impune prin asigurarea comunicării nu doar la nivelul comunităților, a grupurilor etnice ca atare, ci și la cel al indivizilor, ca cetățeni europeni, pentru formarea conștiinței deschise spre alte grupuri cu care se stabilește

comunicarea, recunoscând acestora aceleași calități de a simți, a gândi, a judeca, a semnifica și a interpreta.¹¹

Lucrarea are un scurt capitol de Concluzii în care sunt sintetizate câteva dintre punctele de vedere conținute în capitolele amintite și o Bibliografie, românească și străină privind atât documente de etnologie/antropologie religioasă, folcloristică și, nu în ultimul rând, prezentarea situației Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea din perspectivă istorică și a prezenței sale în lumea românească contemporană.

---

¹¹ Eugen Coșeriu, *Limba și politică. Identitatea limbii și literaturii române în perspectiva globalizării*, Vol. îngrijit de Ofelia Ichim și Florin-Teodor Olariu, în Academia Română. Institutul de Filologie română „Al. Philippide”, Iași, Editura TRINITAS, 2002, p. 17-40.